

سهام عدالت، مسکن مهر و هدفمندی یارانه‌ها تنها برخی از طرح‌های دولت گذشته هستند که مانع بحرانی تر شدن اوضاع اقتصادی کشور در دوره فعلی شدند

«وطن امروز» بررسی کرد؛ دولت روحانی چگونه دست به دامان طرح‌های دولت قبل شد

توبه روحانی

قبل برای خرید زمان از افکار عمومی برای توجیه اهمال خود در ساماندهی به امور کشور بود. این وضعیت بویژه در ۵ سال اول چنان شدت داشت که «تکفیر دولت قبل» به اصلی‌ترین مشخصه دولت تبدیل شد. با این حال نداشتن برنامه برای حل مسائل و همچنین شکست اندک برنامه‌های دولت در حوزه‌های مختلف باعث شد مدعیان تدبیر در بخش‌های مختلف دولت یا همچون عباس آخوندی وزیر پیشین راه‌شهرسازی مجبور به استعفا شوند، یا همچون بیژن زنگنه وزیر نفت دولت تدبیر مجبور به ادامه طرح‌های گذشته شوند. طیل توخالی و پر سر و صدای تکفیر پس از ۷ سال ساکت شد. حالا دیگر هیچ یک از دولت‌مداران جرأت انتقاد از اقدامات دولت گذشته را ندارند. دست‌های خالی دولت روحانی برای حل مسائل کشور از یک سو و آشکار

حسن روحانی و کابینه وی در حالی زمام امور اجرایی کشور را در سال ۹۲ به دست گرفتند که تمام اقدامات دولت نهم و دهم را مورد هجوم قرار داده و حتی یک مورد از اقدامات دولت گذشته را تأیید نکردند. انتخاب افرادی با گرایش اقتصاد آزاد همچون آخوندی، نیاوندیان، نعمت‌زاده، نیلی و...، رویکرد دولت برای مدیریت مسائل اقتصادی کشور را آشکار کرد. با این حال مهم‌ترین برنامه دولت برای مسائل داخلی اقتصاد کشور، سیاه‌نمایی اقدامات دولت قبل بود. دولت یازدهم و دوازدهم در حالی به انکار صدر صدی اقدامات دولت گذشته پرداخت که تقریباً هیچ برنامه خاصی برای حل مسائل کشور بویژه در حوزه اقتصادی نداشت. خلاصه برنامه دولت در حوزه اقتصادی، گره زدن مقدرات کشور به سرنوشته مذاکرات هسته‌ای و همچنین سیاه‌نمایی کارنامه دولت

یکشنبه ۱۸ خرداد ۱۳۹۹
وطن امروز | شماره ۲۹۴۳
اقتصادی

علی طیب‌نیا / مرداد ۹۴: شب پرداخت یارانه، شب مصیبت عظمای دولت است

محمدباقر نوبخت / آبان ۹۸: فقط یک‌سوم درآمدهای هدفمندی به مردم پرداخت می‌شود

یارانه از مصیبت عظمی تا ضمانت وام

دولت دهم طرح هدفمندسازی یارانه‌ها را به عنوان بخشی از طرح تحول اقتصادی در سال ۸۹ اجرایی کرد. با اجرای این طرح، پس از دهه‌سال مدیریت یارانه به جای دولت بر عهده مردم قرار گرفت و بخش قابل توجهی از ثروت کشور به سمت دهک‌های متوسط و پایین جامعه هدایت شد. از همین رو شاخص جینی به عنوان ابزار سنجش نابرابری اقتصادی، با بهبود چشمگیر در همان سال اول مواجه شد. به طوری که طبق گزارش مرکز آمار، این شاخص از ۴۱ درصد در سال ۸۹ به ۳۷ درصد در سال ۹۰ کاهش یافت. این روند البته تا سال ۹۲ ادامه داشت با این حال پس از روی کار آمدن دولت تدبیر، طرح هدفمندی هم به محملی برای تسویه حساب‌های سیاسی تبدیل شد. کار به جایی رسید که علی طیب‌نیا، وزیر اسبق اقتصاد دولت تدبیر، شب پرداخت یارانه را شب مصیبت عظمای دولت نامید. بنابراین تمام تلاش دولت به معطوف به محدود کردن و در نهایت حذف این طرح شد. بی‌اعتنایی دولت به طرح هدفمندسازی و اجرا نکردن آن و حتی اجرایی نکردن اصلاحات مد نظر خود همچون حذف ثروتمندان از دریافت یارانه، باعث بی‌اثر

شدن نتایج درخشان طرح‌های دولت گذشته از سوی دیگر دولت‌مداران را به سکوت واداشته است. آنگاه کارنامه قابل تعریفی برای تمجید از عملکرد خود دارند و نه جایگاهی برای انتقاد از دولت گذشته. این سوال پاسخ نداد که اگر این طرح‌ها درست است، چرا از دولت قبل برای اجرای آنها انتقاد کرده و اگر این طرح‌ها اشتباه است، چرا اکنون به تکرار این اشتباهات می‌پردازد؟ اکنون و در یکی از سخت‌ترین برهه‌های اقتصادی کشور در ۴۰ سال گذشته، طرح‌های به جا مانده از دولت قبل به راه نجات کشور از بحران‌ها تبدیل شده است. «وطن امروز» در شماره حاضر، برخی از مهم‌ترین مصادیق اجرای طرح‌های دولت قبل در دولت تدبیر را بازخوانی کرده است.

ولی الله سیف / مرداد ۹۴: مرکز مبادلات ارزی منحل می‌شود

عبدالنصر همتی / تیر ۹۸: بار اصلی تأمین واردات کشور بر دوش سامانه نیماست

نیما؛ فرزند مرکز مبادلات ارزی

عرضه یا تأمین کنند. رئیس کل بانک مرکزی دولت سابق در سال ۹۱ و زمان افتتاح این مرکز، گفت: در مرکز مبادله ارزی ارز حاصل از فروش محصولات پتروشیمی که متعلق به شرکت پتروشیمی است و ۱۴/۵ درصد ارز حاصل از فروش نفت و نیز ۲ تا ۱۰ درصد ارز مربوط به صندوق توسعه ملی عرضه می‌شود. محمود بهمنی افزود: به توزیع ارز در این مرکز نرخ ارز در بازار کاهش خواهد یافت. زیرا بخشی از تقاضا از این مرکز تأمین می‌شود. فشار تقاضا از بازار برداشته می‌شود و کاهش تقاضا به طور طبیعی قیمت را کاهش خواهد داد. بهمنی اظهار داشت: با ایجاد مرکز مبادلات ارزی زمینه‌ای فراهم شده است تا همه صادرکنندگان، شرکت‌های دولتی، خائواده‌ها و اشخاص دارای ارز بتوانند ارز مورد نیاز خود را در این مرکز ارائه کنند و با قیمت مناسب در اختیار واردکنندگان قرار گیرد. غالب اینجاست که هم‌اکنون دولت با محدود شدن درآمدهای ارزی ناشی از صادرات نفت از همین مسیر برای تأمین ارز کالاهای وارداتی بهره می‌برد و به گفته رئیس کل فعلی بانک مرکزی بار اصلی تأمین واردات کشور به دوش سامانه نیماست.

مرکز مبادلات ارزی چند هفته پس از برجام توسط ولی‌الله سیف، رئیس کل وقت بانک مرکزی منحل شد. در آن مقطع تصور سیف این بود با راه‌اندازی بورس ارز و ایجاد شعب بانک‌های مستقل خارجی در ایران دیگر نیازی به این مرکز نیست. از تابستان سال ۹۴ تا بهار سال ۹۷ هیچ مرکز رصدی برای ورود ارز ناشی از صادرات در کشور وجود نداشت و اساساً بانک مرکزی و دیگر نهادهای پولی هم نمی‌توانستند مدیریت بی‌رونی بازار ارز داشته باشند. بهترین فعالیت بانک مرکزی در این دوره معطوف به مداخله ارزی بی‌ضابطه و سلیقه‌ای در بازار ارز به صورت نقدی می‌شد. با تغییر سیف و هشدارهای بی‌در پی کارشناسان بار دیگر دولت به فکر ایجاد این مرکز افتاد و در اردیبهشت‌ماه سال ۹۷ مرکز مبادلات ارزی با نام جدید یعنی نیما شروع به کار کرد. اگر این مرکز صرفاً به دلیل امیدهای واهی به برجام و اغراض سیاسی توسط دولت تدبیر حذف نمی‌شد مطمئناً التهابات ارزی و گرانی‌های بی‌در پی ناشی از آن تا این حد رخ نمی‌داد. مرکز مبادلات ارزی با هدف کنترل نوسانات ارزی طراحی شده بود و در آن داندگان و متقاضیان ارزی می‌توانستند ارز خود را

علی طیب‌نیا / اسفند ۹۴: ۶۰ شرکت را در قالب سهام عدالت بی‌صاحب‌سازی کردند

فرهاد دژپسند / اردیبهشت ۹۹: سهام عدالت ارزش تاریخی دارد

سهام عدالت؛ از بی‌صاحب‌سازی تا خصوصی‌سازی واقعی

با آغاز به کار دولت تدبیر اما همه‌ها به این طرح همچون سایر طرح‌های دولت قبل آغاز شد. علی طیب‌نیا، وزیر اقتصاد دولت یازدهم درباره سهام عدالت گفت: سهام عدالت به سه‌وی که اجرا شد، جز بی‌صاحب‌سازی بنگاه‌های اقتصادی ثمری نداشت و ۶۲ بنگاه اقتصادی بی‌صاحب شدند. وی با این ادعا که سود حاصل از این شرکت‌ها به میزان کافی نرسیده است، گفت: به سایر مشمولان نیز فرصت داده می‌شود تا در صورت تمایل بقیه اقساط را به صورت نقد یا اقساط پرداخت کنند تا پس از مالکیت ۱۰۰ درصدی سهام‌شان، سود دریافت کنند. این ادعا در حالی مطرح شد که تاکنون هیچ حسابرسی مستقلی میزبان سود شرکت‌های سهام عدالت را محاسبه نکرده است. از همین رو دولت نیمی از ارزش داری‌های مردم در طرح سهام عدالت را به همین بهانه تصاحب کرد. با این حال اکنون و با آزادسازی سهام عدالت، مردم طعم شیرین اقدامات دولت گذشته را چشیدند و شرکت‌های سهام عدالت هم همچون بسیاری دیگر از شرکت‌ها، وارد بورس شده و بی‌صاحب نیستند.

طی هفته‌های اخیر و پس از ابلاغیه مقام معظم رهبری برای آزادسازی سهام عدالت، ارزش این طرح از جنبه‌های مختلف مشخص شد. با این حال این طرح که اکنون دولت از آن به عنوان دستاوردی برای خود یاد می‌کند (نتیجه تلاش‌های دولت قبل بود). پس از آغاز به کار دولت نهم و از همان ماه‌های اول، طرحی در دستور کار دولت قرار گرفت که بر مبنای آن بخشی از سهام شرکت‌های مشخص دولتی به مردم و بویژه اقشار کم‌درآمد واگذار شود. آیین‌نامه اجرایی این طرح بهمن ۸۴ به تصویب هیات وزیران رسید. در مرحله اول واگذاری، سهام عدالت به برخی افراد تحت پوشش کمیته امداد، سازمان بهزیستی و رزمنندگان فاقد شغل سیاسی و برگه‌های به عنوان برگه سهام عدالت نیز به مشمولان این طرح داده شد. ارزش این برگه‌های سهام در ابتدا ۵۰۰ هزار تومان بود که بعد به یک میلیون تومان افزایش یافت. قرار بود برای گروه‌های دو دهک کم‌درآمد، نیمی از قیمت هر سهم تخفیف داده شود و نیمی دیگر نیز به مدت ۱۰ سال از محل سود شرکت بازپرداخت شود.

محمد رضا نعمت‌زاده / مهر ۹۲: شبنم به قاچاق رسمیت داد

رضا رحمانی / بهمن ۹۸: شناسه کالا ابزار مبارزه با قاچاق کالا است

شبنم برای قاچاق نبود!

مجلس در این باره گفته بود: حضور ایران کد و طرح شبنم در تجارت خارجی قانون است و دولت اگر بخواهد هر گونه تغییری داشته باشد، باید با لایحه و همچنین با دلایل قانع‌کننده اقدام به این کار کند، چرا که نمی‌توان به یکباره قانون را اجرا نکرد. ارسال فحشی‌پور با اشاره به اینکه در بدنه اقتصادی کشور نیازمند توسعه سامانه‌های الکترونیکی و زیرساخت‌های مناسب آن هستیم، تصریح کرده بود: طرح شبنم یک طرح زیرساختی برای مبارزه با ورود کالای قاچاق است و نمی‌توان آن را حذف کرد. وی با اشاره به حمایت از تولید ملی، گفته بود: این طرح با جلوگیری از ورود کالای قاچاق به کشور در واقع از تولید داخلی حمایت کرده و همچنین باعث توسعه اشتغال در کشور خواهد شد. ورود کالاهای قاچاق به کشور بدتر از مواد مخدر است، چرا که باعث افزایش بیکاری جوانان و همچنین کاهش درآمدهای دولت می‌شود. فحشی‌پور گفته بود: در شرایطی که ۱۹ تا ۲۰ میلیارد دلار کالای قاچاق وارد کشور می‌شود، باید در جلوگیری از ورود کالای قاچاق به کشور جدی بود.

زمستان ۹۲ محمد رضا نعمت‌زاده، طرح شبنم را به بهانه تسهیل قاچاق ملغی کرد. در این طرح مردم با کمک شبکه بازرسی و نظارت مردمی (شبنم)، می‌توانستند تنها با داشتن یک گوشی تلفن همراه علاوه بر اطمینان از اصالت کالای خریداری‌شده، به شناسایی عوامل توزیع کالای قاچاق و جعلی هم کمک کنند. این طرح می‌توانست راه مناسبی برای مبارزه با قاچاق کالا باشد اما در میانه راه نعمت‌زاده آن را به دلایل واهی ملغی کرد. حالا شبنم با نام دیگری در دولت تدبیر و امید دوباره متولد شده است. طرح شناسه‌دار کردن برخی گروه‌های کالایی از ۲ سال گذشته در دستور کار قرار گرفت و بر اساس هدف‌گذاری انجام‌شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، الزام شناسه‌دار کردن «گروه لوازم خانگی» در اردیبهشت ۹۸، «کالاهای پوشاک و منسوجات» در تیرماه ۹۷، «گوشی همراه» در اردیبهشت سال ۹۸ و «کالاهای خانگی» در سال ۹۷ باید اجرایی می‌شد که برای لوازم خانگی و گوشی انجام شده و برای موارد دیگر در هاله‌ای از ابهام است. رئیس وقت کمیسیون اقتصادی

عباس آخوندی / بهمن ۹۳: مسکن مهر طرح مزخرفی است

محمد اسلامی / اردیبهشت ۹۸: هیچ کس حق ندارد مسکن مهر را زیر سؤال ببرد

از مسکن مهر تا مسکن اجتماعی

این پروژه نداشت، بلکه بارها با استفاده از تعبیر توهین‌آمیزی مانند «طرح مزخرف» و «طرح پوپولیستی» از اجرای این طرح در دولت قبل شدت انتقاد کرد. عباس آخوندی ۱۴ بهمن ۱۳۹۳، در اظهار نظری تاسف‌آور عنوان کرد: «مسکن مهر طرح مزخرفی است». وقتی عباس آخوندی، وزیر مستعفی راه‌شهرسازی دولت روحانی این پست را بعد از ۵ سال ترک کرد، هم توسط و عرضه مسکن با رکود سنگینی روبرو شد و هم سوداگران براهتی در بازار مسکن نقش آفرینی می‌کردند. در نتیجه، قیمت مسکن با افزایش سرسام‌آوری گران شد و تبا افزایش قیمت تا به امروز هم گریبان بازار مسکن را رها نکرده است. با روی کار آمدن وزیر جدید راه و شهرسازی، دولت مشی متفاوتی را در عرضه مسکن در پیش گرفت و با ارائه طرحی مشابه مسکن مهر اما ضعیف‌تر قصد دارد تولید مسکن را دوباره رونق دهد. محمد اسلامی، وزیر راه‌شهرسازی با تأیید طرح مسکن مهر گفت: هیچ کس حق ندارد زحمات گذشتگان را زیر سؤال ببرد.

مسکن مهر از دیگر طرح‌هایی بود که با بی‌اعتنایی دولت‌مداران روحانی مواجه شد. با تلاش آخوندی، در جلسه ۸ آبان‌ماه ۱۳۹۲ هیأت دولت، عملاً دستور توقف مسکن مهر در دولت یازدهم صادر شد. درباره تکمیل واحدهای باقیمانده این طرح نیز با وجود وعده‌های بسیار، هنوز هم متقاضیان بسیاری وجود دارند که واحدهای خود را تحویل نگرفته‌اند. پیشرفت بسیار کند پروژه‌های مسکن مهر و اهمیت بالای این موضوع در زندگی متقاضیان این طرح که عموماً از اقشار ضعیف و متوسط بودند، باعث شد مقام معظم رهبری در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت در ۵ شهریورماه ۱۳۹۳ صراحتاً خواستار توجه جدی دولت یازدهم به تکمیل پروژه‌های ناتمام مسکن مهر شوند: «اگر احتمالاً با اصل طرح مسکن مهر یا نحوه تزیین اعتبارهای بانکی به آن مخالفتی وجود دارد اما این را هم بدانیم که اکنون چند میلیون نفر چشم‌انتظار تکمیل مسکن مهر هستند و باید این کار به‌طور جدی پیگیری شود و به اتمام برسد». با این وجود، آخوندی نه‌تنها اهتمام جدی به تکمیل

بیژن زنگنه / آذر ۸۷: ساخت پالایشگاه صرفه اقتصادی ندارد

بیژن زنگنه / آذر ۹۸: تولید بنزین را از ۵۲ میلیون لیتر در روز به ۱۱۰ میلیون لیتر رساندم

نفت و گاز؛ جهش در پسرقت

تغییر دولت در سال ۹۲ عملاً به تغییر گفتمان دستگاه اجرایی در همه حوزه‌ها از جمله حوزه انرژی انجامید. نوع این تغییر گفتمان در حوزه نفت، اولویت قرار گرفتن «توسعه بالادست نفت و گاز» و فراموشی پایین‌دست بود. بیژن نامدار زنگنه رهبر جریان مدافع خام‌فروشی در صنعت نفت بود که در سال‌های دوری از وزارت نفت، به صراحت ساخت پالایشگاه را غیراقتصادی خواند. البته عملکرد وی در دولت اصلاحات هم مویده همین نگرش بود، چنانکه در دوره صدارت وی بر وزارت نفت دولت اصلاحات، کلنگ حتی یک پالایشگاه به زمین نخورد. با این حال پس از روی کار آمدن دولت نهم در سال ۸۴، رویکرد جدیدی جایگزین شد که «توسعه پایین‌دست نفت» و حرکت به سمت دوری از خام‌فروشی را در دستور کار خود قرار داد. در همین راستا عملیات اجرایی بزرگ‌ترین پالایشگاه میعالت گازی خاورمیانه در سال ۸۶ آغاز شد. این در حالی بود که در دوران قبلی تحریم طی سال‌های ۹۰ تا ۹۲ امکان فروش ذخیره و حتی تولید میعالت گازی وجود نداشت و کشور در شرایطی قرار گرفت که تنها راه‌هایی از آن تکمیل پالایشگاه ستاره

خلیج فارس بود. از همین رو وزارت نفت دولت قبلی با تمام توان پالایشگاه ستاره خلیج فارس را با پیشرفت حدود ۷۰ درصدی تحویل دولت تدبیر و امید داد اما سرعت تکمیل این پروژه در دولت تدبیر تقریباً نصف شد تا زنگنه پس از حداقل ۳ سال تأخیر، این پروژه را سال ۹۷ افتتاح و نتیجه تلاش‌های دولت قبل را مصادره کند. همین وضعیت در حوزه گاز هم تکرار شد. عقب‌ماندگی ایران از قطر در برداشت گاز از میدان مشترک پارس جنوبی که ریشه در انفعال زنگنه در دوران وزارت نفت دولت اصلاحات داشت، باعث شد دولت قبل برای جبران این عقب‌ماندگی میلیاردها دلار سرمایه‌گذاری برای توسعه فازهای گازی کند. این تلاش‌ها باعث تسریع در پیشرفت فازهای پارس جنوبی شده، به طوری که روند افتتاح فازهای پارس جنوبی طی سال‌های اخیر به اوج رسید و برای نخستین بار برداشت ایران از میدان مشترک پارس جنوبی از قطر پیشی گرفت. با این حال زحمات دولت قبل در پیشرفت فازهای پارس جنوبی انکار و پیش افتادن ایران از قطر در برداشت از پارس جنوبی به نام دولت تدبیر زده شد.

بیژن زنگنه / خرداد ۹۴: دونرخی بودن قیمت بنزین فساد می‌آورد

بیژن زنگنه / بهمن ۹۷: چاره‌ای جز سهمیه‌بندی بنزین نداریم

کارت سوخت؛ از فسادآور تا تنها راهکار

سهمیه‌بندی بنزین و کارت سوخت از جمله طرح‌هایی بود که با روی کار آمدن دولت تدبیر و امید و با فشار بیژن زنگنه، وزیر نفت در سال ۹۴ کنار گذاشته شد. سوم خردادماه ۹۴، دولت بنزین را تک‌نرخی و ۱۰۰۰ تومانی کرد و در برابر سولاتی درباره جرایم حذف سهمیه‌بندی بنزین، دلایلی چون «فسادآور بودن دونرخی» را مطرح کرد. زنگنه با اشاره به اینکه موافق بنزین دونرخی نیست، اعلام کرد: «دونرخی بودن قیمت بنزین فساد می‌آورد و وزارت نفت نه‌تنها با دونرخی بودن قیمت بنزین بلکه با دونرخی بودن هیچ فرآورده نفتی موافق نیست». دولت پس از حذف سهمیه‌بندی بنزین، به دنبال حذف کارت سوخت از نظام عرضه بنزین افتاد اما مقاومت مجلسی‌ها و تأکیدات بسیار کارشناسان مانع حذف کارت سوخت از نظام توزیع بنزین شد. اگرچه با افزایش کارت‌های سوخت جایگاه‌داران و این کشور برای بودن قیمت بنزین، استفاده از کارت سوخت شخصی تقریباً به صفر رسید. اما پس از ۳ سال زنگنه در تاریخ بهمن ۹۷ لب به اعتراف گشود و گفت:

چاره‌ای جز افزایش قیمت و سهمیه‌بندی بنزین نداریم. پس از کنار گذاشتن کارت سوخت دولت مجبور شد دوباره سهمیه‌بندی و دونرخی کردن بنزین را به طور شوک‌آور و یک‌شبه اجرایی کند. سرانجام بامداد ۲۴ آبان‌ماه بنزین سهمیه‌بندی شد و قیمت این فرآورده نفتی به صورت سهمیه‌ای (۶۰ لیتر ماهانه برای خودروهای شخصی) در هر لیتر ۱۵۰۰ تومان و به صورت آزاد ۳ هزار تومان تعیین شد. در واقع با وجود آنکه طرح کارت سوخت توانسته بود مصرف را بشدت کنترل کرده و عدالت نسبی در یارانه بنزین به وجود آورد، این طرح با ادعای فسادآور بودن بنزین دونرخی کنار گذاشته شد. با تک‌نرخی کردن بنزین و حذف کارت سوخت عملاً نظارت دولت بر مصرف از بین رفت و علاوه بر آنکه مصرف با شیب نسبتاً زیادی افزایش یافت، قاچاق آثار تحریم، تجارت متقابل این کشورها برای تأمین نیازهای وارداتی نشان می‌دهد حذف کارت سوخت در این بازه خسارتی ۶۶ هزار میلیارد تومانی به کشور وارد کرده است.

حسن روحانی / اردیبهشت ۹۲: با کدخدا بستن راحت تر است

حسن روحانی / آبان ۹۸: آماده از تباط با کشورهای دوست مانند ونزوئلا هستیم

تجارت با کشورهای مستقل، از وین تا کاراکاس

یکی از رویکردهای مثبت دولت‌های نهم و دهم در سیاست خارجی توجه به کشورهای مستقل و زاویه‌دار با نظام سلطه بویژه کشورهای آمریکای لاتین بود. به طوری که در طول ۸ سال روابط پایدار و عمیقی میان ایران و کشورهای آمریکای لاتین شکل گرفت و ایران توانست در این کشورها پروژه‌های مشترکی را آغاز کند. ایران و ونزوئلا در زمان ریاست‌جمهوری هوگو چاوز، قراردادهایی در زمینه پروژه‌های انرژی، کشاورزی و مالی امضا و یک کارخانه مونتاژ خودروی مشترک در غرب کاراکاس راه‌اندازی کرده بودند. اما دولت روحانی این رویکرد را دنبال نکرد و حتی روابط خود را با کشوری نظیر ونزوئلا کاهش داد. برای نمونه با دستور بیژن زنگنه، وزیر نفت، دفتر شرکت ملی نفت ایران در منطقه آمریکای جنوبی (ولوبیو) تعطیل شد و باب همکاری‌های نفتی میان این کشور برای سال‌ها بسته ماند. دولت روحانی به جای رعایت توازن در روابط خارجی به شکل نامتعارفی روابط خود را با اروپا تقویت کرد. به طوری که محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه در دولت یازدهم ۲۸ سفر به اروپا، ۱۱ سفر به آفریقا

۸ و سفر به آمریکای لاتین داشته است. اما این حجم از سفرها دستاوردی برای اقتصاد ایران نداشته است. به گفته بهروز حسن‌الفت، مدیر کل دفتر اروپا و آمریکای وزارت امور خارجه در ۹ ماهه سال ۲۰۱۹ حجم تجارت کالایی ایران و اروپا اعم از واردات و صادرات به ۳۹ میلیارد یورو رسید؛ این در حالی است که این رقم نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۴۵ درصد کاهش یافته است. به بیان دیگر به گفته حبیبی آل اسحاق، رئیس اتاق مشترک ایران و عراق، حجم مبادلات تجاری ایران و عراق، بیش از ۱۰ برابر تجارت ایران با کل کشورهای اروپایی است. دولت روحانی وقتی از سمت اروپا پاسخی نگرفت، دوباره به رویکرد دولت احمدی‌نژاد بازگشت. از جمله مهم‌ترین ترمین راهکارهای کشورهای تحریمی برای کاهش آثار تحریم، تجارت متقابل این کشورها برای تأمین نیازهای وارداتی است. با بازگشت دوباره تحریم‌های آمریکا و کاهش شدید قیمت نفت و از طرفی افزایش ذخیره بنزین، ایران اقدام به ارسال ۵ محموله نفتکش حامل بنزین به ونزوئلا و در ازای آن دریافت ۹ تن طلا کرد.